

Pri rieke

Chytať úhory ma naučil otec, v rieke tečúcej pozdĺž polí pri dome, ktorý kedysi býval jeho rodičovským domom. Prichádzali sme autom za augustového súmraku, z rýchlostnej cesty, ktorá pretínala riečku, sme odbočili doľava a napojili sa na malú cestu pozostávajúcu v podstate len z dvoch vyjazdených stôp po traktore. Zišli sme strmým briežkom a pokračovali sme vpred paralelne s riečkou. Vľavo od nás sa rozprestierali obilné polia, zrelá pšenica udierala do auta, vpravo sa týčila vysoká, ticho šepotajúca tráva. Za ňou sa nachádzala voda, pokojne tečúca rieka široká približne šesť metrov, ktorá sa kľukatila po medzi vegetáciu ako strieborná retiazka v lúčoch posledného slnka.

Pomaly sme postupovali vpred, popri pokrivenej starej vrbě a riečnom prahu, kde voda splašene obmývala kamene. Mal som sedem rokov a rovnakú cestu som absolvoval už veľakrát. Keď sa skončili stopy pneumatík a pred nami sa rozprestrela stena nepreniknuteľného porastu, otec vypol motor. Vonku sa zotmelo a až na mierumilovný žblnkot vody zavládlo hrobové ticho. Obaja sme na sebe mali gumáky a galónové nohavice, moje boli červené a jeho oranžové. Z kufra auta sme vzali dve čierne vedrá

s rybárskym náčiním, baterku, plechovku s dážďovkami a vydali sme sa na cestu.

Pozdĺž rieky bola tráva mokrá a nepoddajná, siahala mi až po hlavu. Otec kráčal predou mnou po chodníku, a keď som ho nasledoval, okolitý porast sa nado mnou zatváral ako klenba. Netopiere lietali nad riekou, mlčky ako čierne body na oblohe.

Asi po štyridsiatich metroch otec zastal a obzrel sa okolo seba. „Tu to bude fajn,“ povedal.

K rieke sa zvažoval strmý a bahnistý svah. Jeden chybný krok, a človek mohol spadnúť a zošuchnúť sa rovno do vody. Začalo sa zmrákať.

Otec odhrnul trávu a opatrne krok za krokom schádzal bokom nadol. Otočil sa a vystrel ku mne ruku. Chytil som mu ju a nasledoval som ho rovnako opatrne. Dole pri vode sme sa postavili na malý briežok pri brehu rieky a na zem sme položili vedrá.

Napodobnil som otca, ktorý chvíľu mlčky stál a pohľadom skúmal vodu, nasledoval som jeho pohľad a nahováral som si, že to, čo vidí on, vidím aj ja. Samozrejme, nemohli sme si byť istí, že sme na dobrom mieste. Voda bola tmavá, kde-tu z hladiny vyčnievali trsy hrozivo vejucej trsti, všetko pod hladinou vody sa nám však skrývalo. Nevedeli sme nič, no rozhodli sme sa veriť tak, ako to človek občas musí robiť. Veď rybárčenie je často presne o tom.

„Veru, tu to bude fajn,“ zopakoval otec a otočil sa ku mne. Ja som z vedra vybral repšpagáty a podal som mu ich. Udicu zasunul do zeme, rýchlo odtočil lano, vzal si do ruky háčik a opatrne vybral z plechovky tučnú dážďovku. Zahryzol si do pery a vo svetle baterky ju skúmal. Keď ju

navliekol, háčik si podržal pred tvárou, predstieral, že si odplul, a povedal „tfuj, tfuj“, vždy dvakrát, predtým než ho hodil do vody. Predklonil sa, opatrne skontroloval lano, dozrel na to, aby bolo napnuté a aby ho prúd vody neodnášal príliš ďaleko. Potom sa narovnal, povedal „tak, tak“ a znovu sme sa vyštverali hore svahom.

To, čo sme nazývali repšpagátmi, bolo v zásade niečo iné. Repšpagátom sa najčastejšie myslí nočná šnúra s viacerými háčikmi a olovkami pomedzi. Naša verzia bola o čosi primitívnejšia. Otec ju zhotovil z dosky, ktorú na jednom konci zašpicatil sekerou. Odrezal hrubý kus nylonového vlákna, dlhého štyri až päť metrov, a jeden koniec pevne priviazal o kus dreva. Olovká urobil tak, že roztažené olovo nalial do oceľovej rúrky a nechal ho stvrdnúť, potom rozrezal rúrku na kusy hrubé niekoľko centimetrov a navrátal do nich diery. Olovko sa nachádzalo vo výške pár desiatok centimetrov a úplne dole visel pomerne veľký jednoduchý háčik. Kus dreva sa zatkol do zeme, háčik s dažďovkou ležal na dne rieky.

Zvykli sme mať desať alebo dvanásť repšpagátov, na každý sme dali návnadu a jeden po druhom sme ich hádzali do vody s rozstupom desiatich metrov. Hore a dolu po strmom svahu, zakaždým tá istá nemenná procedúra a rovnaké dobre nacvičené podávanie vecí, rovnaké gestá a to isté „tfuj, tfuj“.

Keď sme dali návnadu na posledný repšpagát, vykročili sme tou istou cestou, hore a dolu briežkom, a skontrolovali sme všetky ešte raz. Opatrne sme sa dotkli lanka, aby sme sa uistili, že ryby ešte nebrali, potom sme stáli v tichosti a všetko kontrolovali. Dovolili sme inštinktom, aby

nás presvedčili, že toto miesto je dostatočne dobré, že tu sa niečo stane, len tomu treba dožiť čas. Kým sme všetko skontrolovali, vonku sa celkom zotmelo. Mlčky netopiere bolo vidno len vtedy, keď rýchlo preleteli cez mesačný svet. Vyliezli sme hore svahom, vrátili sme sa k autu a odišli sme domov.

Nespomínam si, že by sme sa dolu pri rieke rozprávali o niečom inom ako o úhoroch a o tom, ako najlepšie ich chytiť. Vlastne si nespomínam, že by sme sa vôbec rozprávali.

Dôvodom bolo zrejme to, že sme to nerobili. Nachádzali sme sa na mieste, kde sa potreba hovoriť obmedzila na minimum. Na mieste, ktorého charakter sa práve naopak najlepšie prejavil v tichosti. Zrkadlenie mesačného svitu, šum trávy, tieň stromov, monotónny zvuk tečúcej rieky a netopiere ako lietajúce hviezdy nad týmto všetkým. Človek musel byť opatrný, aby splynul s prírodou.

Samozrejme, možné je aj to, že si to pamätám zle. Pretože pamäť je podvodnícka, selektuje a niečo vypúšťa. Keď v pamäti lovíme nejakú udalosť z minulosti, nie je vôbec isté, že si pamätáme to najdôležitejšie či najpodstatnejšie, pamätáme si to, čo sa nám najviac hodí do daného obrazu. Pamäť kreslí výjavy, v ktorých sa jednotlivé detaily musia navzájom dopĺňať. Pamäť nepovoľuje farby, ktoré by sa nehodili k pozadiu. Povedzme teda, že sme mlčali. Nevieť, o čom by sme sa inak rozprávali.

Bývali sme pár kilometrov od rieky, a keď sme sa neskoro večer vracali domov, vonku na schodoch sme si vy-

zuli čižmy, vyzliekli galónové nohavice a ja som si hneď šiel ľahnúť. Rýchlo som zaspal a otec ma zobudil tesne po piatej ráno. Nemusel mi hovoriť veľa. Bez váhania som vstal z postele, obliekol som sa a o niekoľko minút sme sedeli v aute.

Pri rieke práve vychádzalo slnko. Svitanie sfarbilo oblohu naoranžovo a zdalo sa, akoby rieka vydávala iný zvuk, akýsi jasnejší a hlasnejší, akoby sa práve zobudila z nežného spánku. Okolo nás sa ozývali aj iné zvuky. Spev drozda čierneho, zvuk kačice divej, ktorá s nešikovným čľapotom dosadla na vodu. Nad hlavami nám preletela volavka, ktorá so svojím dlhým zobákom, sťa by vytasenou dýkou, upierala pohľad na riekku.

Kráčali sme mokrou trávou a znovu sme pomaly bokom schádzali po svahu k prvému repšpagátu. Otec na mňa počkal, stáli sme v tichosti a skúmali, aké napnuté je lanko, hľadali sme pohyb a známky aktivity pod hladinou. Otec sa predklonil a ruku položil na lanko. Potom sa narovnal a pokrútil hlavou. Navil lanko a vytiahol háčik. Po dážďovke nebolo ani stopy, zrejme ju zjedli prefíkané plotice.

Podišli sme k ďalšiemu repšpagátu, ktorý bol taktiež prázdny. Tretí takisto. Pri štvrtom sme videli, ako je lanko natiiahnuté nabok rovno do trsu trsti obyčajnej. Keď ho otec potiahol, uviazlo v nej. Zašomral si niečo nezrozumiteľné. Lanko uchopil oboma rukami a potiahol ho trochu silnejšie, nepohlo sa však ani o centimeter. Prúd zrejme odplavil háčik a ten sa zachytil do trsti. Takisto to však mohol byť aj úhor, ktorý prehltol háčik, chytil sa, lanko uviazlo vo vodnom poraste a teraz tam ležal a vyčkával.

Keď sme lanko držali napnuté v ruke, občas sme zacítili nepatrné pohyby, akoby sa to, čo bolo na druhom konci vlasca pod hladinou, napínalo.

Otec prosíkal a ťahal, hrýzol si do pery a bezmocne nadvádal. Vedel, že z tejto situácie sú dve východiská a obe majú svojho porazeného. Buď sa mu podarí úhora vyslobodiť a vytiahnuť ho, alebo uvoľní lanko a nechá úhora ležať na dne, zamotaného v trsti, s háčikom a ťažkým závažím ako čerstvo ukovanou okovou.

Zdalo sa, že tentoraz niet záchrany. Ustúpil nabok, hľadal iný uhol, celou silou zatiahol, až sa nylon natiahol a napol ako husľová struna. Nič nepomáhalo.

„Nie, nejde to,“ hlesol potichu a celou silou šklbol tak, že sa vlasec roztrhal s hlasným šibnutím.

„Dúfajme, že si poradí,“ vyhlásil, a tak sme vyšli hore a potom dolu briežkom.

Pri piatom repšpagáte sa otec zohol a prstami diskretné skontroloval lanko. Potom sa narovnal a o krok ustúpil. „Vytiahneš ho?“ spýtal sa.

Lanko som chytil do ruky a nežne som ho potiahol. Okamžite som zacítil silu, ktorá odpovedala na môj pohyb. Tú istú silu, ktorú otec cítil končekmi prstov. Stihol som si uvedomiť, že ten pocit mi je známy, potiahol som silnejšie a ryba sa začala hýbať. „Je to úhor,“ vyhlásil som nahlas.

Úhor sa nesnaží utiecť, ako to dokáže napríklad taká štika, on sa pohybuje do strany plazivým pohybom, čo vytvára akýsi savý odpor. Na svoju veľkosť je až zarážajúco silný a aj napriek malým plutvám je dobrým plavcom.

Lanko som ťahal tak pomaly, ako som vedel bez toho, aby som povolil odpor, akoby som sa snažil predĺžiť danú

chvíľu. Lanko však bolo krátke a naokolo nebola trsť, ktorá by poskytla úhorovi príležitosť na únik. Netrvalo dlho a zdvihol som ho z vodnej hladiny. Videl som, ako sa jeho žltohnedé, lesklé telo hadí v lúčoch svitajúceho slnka. Pokúsil som sa ho chytiť za krkom, no bolo takmer nemožné udržať ho. Otáčal sa mi od zápästia smerom k podpažušiu ako taký had. Cítil som silu, skôr statickú než silu v pohybe. Keby mi spadol, ušiel by po tráve späť do vody skôr, ako by sa mi ho podarilo znovu chytiť.

Na záver sa nám podarilo uvoľniť háčik a otec nabral do vedra vodu z rieky. Úhora som vypustil a on okamžite, akoby to bol naučený, začal plávať po obvode vedra. Otec mi položil ruku na plece a povedal, že je pekný. Pokračovali sme k ďalšiemu repšpagátu, ľahkými krokmi hore a dolu briežkom. Mohol som niesť vedro.

PATRIK SVENSSON

Evanjelium o ihoroch

Zo švédskeho originálu *Ålevangeliet*,
ktorý vydalo vydavateľstvo Albert Bonniers Förlag v roku 2019,
preložila Zuzana Inczingerová
Verše prebásnila Jana Bálíková

www.albertbonniersforlag.se

Vydalo vydavateľstvo Lindeni
v spoločnosti Albatros Media Slovakia, s. r. o.,
so sídlom Mickiewiczova 9, Bratislava v roku 2020.

Číslo publikácie 2 150

Zodpovedná redaktorka Agáta Laczková

Jazyková redaktorka Nataša Holinová

Technická redaktorka Jana Urbanová

Sadzba Alias Press, s. r. o., Bratislava

Tlač FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Prvé slovenské vydanie

Cena uvedená výrobcom predstavuje
nezáväznú odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Objednávky kníh:

www.albatrosmedia.sk

eshop@albatrosmedia.sk

tel.: 02/4445 2046

© Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2020

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa
nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania
v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez
písomného súhlasu vydavateľa.

ALBATROS MEDIA